

GIÁ BÁN

ĐƠN-THÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm... 1.500	1.500
Sáu tháng... 750	750
Ba tháng... 350	350

Mua báo phải trả tiền trước
Thư và mautat gửi cho
M. TRẦN-DINH-PHIÊN - Ai
đăng quảng-cáo, việc riêng
xin thương nghị trước

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE
Mỗi tuần xuất-bán hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Sống không ích
cho đời, chết
không tiêng gì
để lại sau, ấy là
người thừa.

TÍNH CHẤT ĐẶC BIỆT CỦA NGƯỜI MÌNH LO CHẾT VÀ LO SỐNG SỚM QUÁ

Một bữa gần đây, kỳ giả đương ngồi trong phòng xem mấy tờ báo, trong có kể chuyện người Âu-Mỹ, kể thì đi thám hiểm nơi biển băng núi tuyết, kể thì cỡi tàu bay tàu lặn mà tung hoành dưới nước trên mây, lại có nhà 3 đời còn đi học chung một trường, ông già trên 80 tuổi mà chăm làm công việc phát minh, hăng hái như lúc trai tráng..., mà kỳ giả rất lấy làm lạ cho cái tính chất đặc biệt của người văn minh « không lo sự chết ». Còn đương ngâm nghĩ, bỗng nghe phao nổ đi đệt ở nhà bên cạnh, tiếp đến tiếng người xôn xao, bước ra ngoài cửa hỏi thăm thằng bé thì nó nói bữa nay ông chủ nhà ấy (dở trên 40 tuổi) làm lễ lạc thành thợ đường (1), giết heo bày tiệc, mời ba con thân bằng lối ăn mừng.

Đang xem chuyện « người ta không lo sự chết » mà xảy gặp chuyện « người mình lo sự chết », nhân thế kỳ giả lại thấy được tính chất của người mình trái ngược tính chất của người văn minh nói trên, là « lo chết sớm quá » (dưới 50 tuổi đã lo chết).

Cái tính chất ấy không phải riêng một ông chủ nhà nói trên mà thôi đâu, ta tới một đôi nhà khá khá, hai vợ chồng chừng trên dưới 50 tuổi, thì đã thấy 2 cái quan tài sơn son thếp vàng đỏ chót để bên căn nhà, sự ấy cũng thường. Không phải lo chết mà sao sớm đồ chôn xác sớm như thế? Đó là một cái chứng cho sự lo chết của người mình.

Kỳ giả nhân thế lại sinh mỗi ngâm nghĩ: người mình lo sự chết sớm như thế, còn sự sống lo thế nào? thì thấy sự lo sống của người mình cũng là sớm mới lạ cho chớ!

Kỳ giả năm nay mới trên 20 tuổi mà trong con mắt đã thấy chuyện « lo sống rất sớm » ấy. Thường thấy bao nhiêu nhà có máu mặt chột đỉnh (chưa nói nhà giàu có), có con có cháu, thời thôi lo sớm lo lểi, cha lo cho con, ông lo cho cháu, trai thì 14, 15 tuổi đã đi hỏi vợ, gái thì 11, 12 tuổi đã lo gả chồng. Lo thế đã đủ đâu, lại còn lo gạo ruộng, lo làm nhà, lo cả tư cơ sản nghiệp, không thấy khi nào là ngày rồi. Chính trong bạn quen của kỳ giả, cũng trên dưới xuân xanh 18, 20 này, mà có ngón tay đếm thủ thì làm kẻ đã đời ba đứa con, ít nữa cũng có người bạn trăm năm

theo lẽ dẽo bẽo đời. Ôi! lo sống sao mà sớm quá! thế mà chính cái tư cách làm người sống và công việc nghề nghiệp trong con đường sống kia, không có chút gì hết! lạ chưa! so với tính chất người ta, có đáng ghen không?

Ấy đó, cái lối lo sống và lo chết của người mình như vậy đó. Lo thì thật sớm, mà trọn đời chỉ lần quần trong cái lo đó mà không thấy rồi, còn lưa công phu và thì giờ đâu mà nói đến việc nhân quần xã-hội. Dân tộc ta mà ngày nay mang lấy cái kiếp « chết hèn già rẻ, bước chậm đi sau », chính vì cái tính chất lo chết lo sống vô ý nghĩa nói trên, nó chiếm một cái nguyên nhân rất trọng yếu. Vậy ba con ma có lòng biết nghĩ đến đời giống và đất nước cũng hạnh phúc tương lai sau này, chưa nói chuyện cao xa khác, hãy đổi cái lòng lo vô ích trên mà lo việc ích chung và mạng vận tương lai kia. Ông Thiệu-từ có câu thơ rằng: « Chết đi như không sinh ra » (死如生). Mà thật thế. Đối với sự sống và sự chết phải có con mắt đặt quan, mà trong khi sống biết lo làm hết nghĩa vụ, làm người, thì sau khi chết cái tiếng để lại mới được thơm.

A. S.
(1) Tho đường (修路) nghĩa là nà à sống lâu, người mình dùng để chỉ cái hòm chôn xác, tức là cái quan tài.

Vấn Uyển

Chăm sách

Ư cũng viên nhiên cũng tự nhiên
Con son còn mực sớ rồi khuynh.
Nam ba con bé nghĩ là thành,
Bấy làm pha kinh, đất bổ thiện.
Ngồi bắt đám tung trời đất giã,
Miếng hồ dục rảo nài sông men.
Đang câu gì khó thưa thầy bóng,
Thầy kể người chế, mặc kẻ khen.

Thị-Hân

Bảo bạn
Ngồi xuống cho khỏe việc gì lo?
Mặt xác nào ai đã biết cho.
Thằng máy chực đồng tiền đã chán,
Ngầu thương ba bữa bụng vừa no.
Cuộc đời mờ mắt trông năm bề,
Sầu khầu chen với đồng một trò.
Tâm sự mấy hàng thăm hỏi bạn,
Đường xa đầu quán rượu quanh co.

Cầm tác

Non cao nước thẳm mấy ngàn trùng,
Ngàn cuộc lang thương lưỡng thanh lòng.
Sóng vô lung trôi ba tiếng sấm,
Chớp lửa mặt đất mấy cơn giông.
Thương người đời nổi mang tai cực,
Ai kẻ oán mấy chống gió cùng!
Tan tác có hồi xây dựng lại,
Còn non còn nước vẫn còn trong...

L. V. N.

Y-KHOA THƯỜNG-THỨC Một đôi điều cần phải biết

TRONG CÁCH NUÔI CON

(Tiếp theo)

BỆNH Ở PHỔI CỦA TRẺ CON

Ngoài những bệnh ở ống tiêu hóa, trẻ con còn hay mắc những bệnh gì? Trẻ con còn hay mắc bệnh ở phổi. Thường thường thỉnh thoảng sang mai ngủ dậy, đưa bé ho. Có khi ho lại giai một chập một vài tiếng. Lại có khi ho bằng giấy giai, ho xong thì đỏ mặt, chảy nước mắt, nước mũi. Tuy vậy mình không nóng, như có nóng cũng ấm sơ sơ thôi. Ho gần đây là ho gió hoặc đêm ngủ mẹ vô ý để con mắc cảm hàn, hoặc trong xư có giấy ho, đưa bé lấy phải. Ho như thế thường thường không lấy gì làm nặng lắm. Nhưng nếu thỉnh thoảng ho nhiều, lấy mạch thấy mạch lên đến 39, 40 độ; đưa bé kho tỏ ho bộ một nước, lại sin nhac bô, nhưng không ngủ, đôi ba khi động kinh. Như thế là rất nặng.

Nặng hay nhẹ, phải trẻ con mắc bệnh ho thì phải hỏi thầy thuốc liền. Phòng nhẹ thì có thuốc men cho lành ngay, kéo dể bệnh nó kéo dài cũng có đều không hay về sau. Phòng nặng thì điều trị liền, nhiều khi cứu được tánh mệnh đứa trẻ.

Trong khi trị bệnh ho trẻ con, phải thuốc hay bảo lăm và ướp ngực.

Cách lăm cho trẻ con, cách đây một năm, báo Tiếng dân có đăng một bài bàn kỹ, nên tìm lại mà xem.

Ướp ngực có hai cách: hoặc ướp cho nóng, hoặc ướp thuốc.

Muốn dùng cách ướp nóng, nấu cơm cho thiệt giầu, gói vào trong một cái khăn sặc (gói cơm còn nóng), rồi ướp lên trên ngực và sau lưng một chập độ 4-5 phút, giờ ra thấy da trên ngực và trên lưng hơi hồng hồng đỏ thì thôi. Ướp như thế độ một ngày 3-4 lần.

Ướp thuốc thì khi dùng bột cái (moutarde noire), khi dùng essence de térébenthine, khi dùng huile gomménolée.

Dùng bột cái lăm thế này: lấy một nắm bột cái đen hòa với một chén nước hầm, làm một gói cơm phết giầu như ở trên đã nói, t.ê. cái bột cái vừa lăm ra đó lên trên gói cơm, rồi đặt lên trên ngực và trên lưng.

Muốn dùng hai thứ thuốc kia, lấy một miếng bông hay một miếng vải, giọt vào miếng vải ấy 10-15 giọt thuốc, rồi áp lên trên lưng hay lên trên ngực.

Dùng bột cái hay dùng hai thứ thuốc vừa nói đó, phải để ý một điều, là các vị thuốc ấy nóng lắm. Để thấy da hơi hồng đỏ thì cất ngay không nên để lâu quá.

Những cách ướp ngực vừa nói đó làm người mẹ nên biết cho kỹ, để cho thấy được nhiều mà cũng ích cho con lắm.

Y-sĩ Trần-dinh-Nam

Một lễ cưới phí trăm vạn bạc

Một vị Bộ trưởng Tàu (Vương-Bà-Quần) làm lễ cưới vợ phí đến trăm vạn, đáng bộ Bắc ninh tỉnh với Gia-nhĩ Hội dân hạch bộ trưởng ấy, lấy lễ rằng một lễ cưới đến trăm vạn bạc, mở đường lểng p.1, có hai đến đạo đức của...
Mặc hân nhiều tiền cư làm nông, thật không nghĩ gì đến mấy nhà không gao kia.

Con rùa ghiên rượu.

Người Lưu-Câu mới rời ở huyện Xung thăng bắt được một con rùa dài 6 thước. Người chủ Thủy-lộc-Quán ở Đại-bao mua giá rất đắt, đem về cung cho du khách xem. Bữa nọ một người khách đến xem thấy con rùa Khổng-lỗ ấy ở trong cái kho ngóng đầu kêu rêu mà nước mắt chảy ra như mưa dột. Hỏi người giữ kho mới biết bác rùa ta có bệnh ghiên rượu: vì khi chớ dưới tàu, nó kêu rêu lên lên, bàn khách không ngó được, mà đem rượu cho nó uống thì nó yếm ngay.

Người khách nghe thế, mua 2 chai rượu bia cho nó uống, tức thì nó hết kêu. Hỏi người chủ con rùa ấy bao nhiêu tuổi? người chủ nói: sức sinh trưởng của loài rùa, mỗi năm chỉ nặng dưới một piang. Nay con rùa này nặng đến 563 cân, thể dù chừng rằng đã trên 600 tuổi.

Loài rùa ghiên rượu mà sống lâu.

Loài người ghiên rượu lại chết sớm.

Thuở nay có bác say nào sống lâu bao giờ!

CHUYÊN HAY

“Mở sông” là gì?

Như tưởng một nhà văn sĩ Pháp đã đã đến cái thuyết chính danh mà bảo nếu muốn nói con heo thì hãy lời ngay cái tên xối đó nó ra mà gọi nó là con heo, chớ đừng lời thôi gì cả. Thế mà ngay nay lại có một chuyện trái hẳn xảy ra.

Cũng ở bên Pháp có một bọn bạn hàng buôn heo, vì nghe chúng hay dùng tiếng heo mà chửi rủa nhau, nên lấy làm bất mãn, cố tìm cách phản đối. Họ họp nhau lại để bàn bạc, và có mượn tờ tuần báo « Sao lại không? » (Pourquoi pas?) đăng các điều họ bàn nghị như sau này:

« Hội Liên-hiệp của các người buôn heo » đã nhóm và đã ưng chuẩn đều quyết nghị này:

« Vì có rằng: cái tiếng « heo » người ta vẫn cho là một lời xỉ mạ rất nặng, và tuy các nhà thi sĩ và các nhà bác học cũng đều công nhận heo là một thứ súc vật rất có giá trị, thật rất ngon, nhưng cái ý xấu dính với chữ heo vẫn cứ giữ;

« Vì có rằng: cái lối công dụng tiếng « heo » đó là có hại cho thể diện của hội « Liên-hiệp các người buôn », vì nó làm cho cái giá trị của sự thương mại của họ phải trở nên rệu rã, đều cần kíp là phải bỏ cái tiếng « heo », và đặt một cái danh từ khác thế vào;

« Vì có rằng: mở là một yếu tố rất quan hệ, và rất đặc biệt của heo, ta có thể thấy các nguyên tắc của các nhà ngữ-ngôn-học (philologues) mà gọi heo là « mở sông »;

« Vì các cơ sở trên, hội Liên-hiệp xin quyết nghị rằng từ nay về sau cái tiếng « heo » sẽ cấm tuyệt, mà chỉ phải dùng tiếng « mở sông ».

« Hội Liên-hiệp sẽ gửi một bản nghị cho hội đồng làm tự điển ở Hàng-lâm-viện Pháp »...

Lạc-nhân không biết hội Hàng-lâm Pháp có chuẩn hứa cái điều quyết nghị ấy và công nhận cái « mở sông » danh từ « mở » (nom composé) mới: « mở sông » ấy không. Nếu mà hội Hàng-lâm nhận, thì nửa sau trong quyển tự điển Hàng-lâm (dictionnaire académique) sẽ không thấy cái chữ « heo » nữa, mà không biết những người hiện nay dùng chữ heo để mắng chửi kẻ khác, rồi họ sẽ dùng chữ gì? Mà Lạc-nhân thiệt là quá!

Người ta mà nhể ai là heo, ấy là họ sánh người ấy với cái con thú kêu « ừ, ừ » ở trong chuồng, hễ ăn no lại nằm chỉ chờ chúng đem đi xẻ thịt; vậy tưởng là giết hết cả giống thú ấy đi kia, chớ nếu để chúng nó thì người ta cũng vẫn dùng nó mà sánh với hạng người dể mặt: nếu không còn mắng đồ « cò-sơn », đồ « heo », thì họ lại mắng: quân « la vi-vàng » (lard vivant), quân « mở sông », có khó gì! Mấy anh « bầy-dớp » bên tây thật khéo cãi có lắm thôi!

XỨ XI-RI (La Syrie)

Gần đây, các báo có nói đến bản hiến pháp mà chính phủ Pháp mới soạn cho dân xứ Xi ri. Nhiều người xem, không rõ gốc ngọn xứ Xi ri thế nào.

Xứ Xi ri khi trước là đất của Thổ nhĩ kỳ. Năm 1914, Thổ nhĩ Kỳ vào một phe với Đức. Lấy cớ ấy, Anh và Pháp đem binh sang cận đóng. Bắt đầu từ năm 1916, Pháp chiếm lấy đất Xi ri.

Xứ Xi ri là một dải đất dài, bề ngang 80km, bề dài 480km. Dân số được 2 triệu, hai phần theo giáo Hồi hời, một phần theo giáo Gia tô.

Sau cuộc Đại chiến, Hội Vạn quốc giao quyền cai quản xứ Xi ri cho Pháp (regime de mandat). Nước Pháp bên của xứ Xi ri ra làm năm sau năm đất nhỏ, mỗi năm có một cuộc trị riêng: năm thì dân chủ (republique libanaise), năm thì thuộc địa (territoire des Alaouites), năm thì tự trị (Etat de Syrie) v.v. Ở trên các xứ nhỏ ấy, có một chức Toàn quyền Pháp (haut commissaire). Vì cách cai trị lồi thối như thế, cho nên gần đây nước Pháp mới ra một cách mới, là cách hiến pháp chung.

Nên nhớ rằng: gần đó, Anh cũng có hai lần đất nhỏ lấy được sau cuộc Đại chiến; là xứ Ba-lét-tinh (Palestine) và Mê đô bô ta mi (Mésopotamie).

Kiểm duyệt

Kim-Sơn

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

hai quyển mỗi quyển 0\$20

GIÁO-DỤC VỚI HOÀN-CẢNH

(Phạm-vi giáo-dục trong xã-hội rộng hay hẹp tùy theo kinh-tế tổ-chức thiện hay ác)

(Tiếp theo)

Nay tôi hãy xin theo thứ tự nói đến ảnh hưởng của gia đình, học niệm, bằng hữu, lân bang, trên con đường giáo dục, đối với tâm tính mỗi người, là ở trong hoàn cảnh mỗi người, lần lượt phải trải qua từ nhỏ đến lớn.

a/ Gia đình - Có kẻ bảo gia đình là hoàn cảnh người phải tiếp xúc đầu tiên: một đứa trẻ lúc mới đẻ ra, chỉ biết có cha mẹ. Đứa trẻ bẩm sinh không có tính ác tính thiện, chưa biết quan niệm ác thiện thế nào, ác hay thiện là sau nó lập thành bởi sự tiếp xúc với hoàn cảnh. Cái hoàn cảnh nó phải tiếp xúc đầu tiên đó là gia đình, thì tánh nết nó sau này sẽ chịu một phần ảnh hưởng rất lớn ở gia đình, vì khi mới còn bé óc còn non, nó rất dễ bị tiêm nhiễm và cảm hóa. Lập thuyết như vậy, rồi họ kết luận rằng: « muốn cho xã hội sau này gồm những người thiện, thì trước hết cần phải làm thế nào cho gia đình thành một hoàn cảnh thiện », mà trước hết gia đình giáo dục.

Phải, lẽ thẳng thì như thế, đối với một hiện tượng độc lập (đứng riêng ra) thì lẽ thẳng là đúng rồi; nhưng thường với hiện tượng còn tùy thuộc với nhiều hiện tượng khác, thì lẽ thẳng lại thiên lệch dần đi. Thứ lấy một cái thí dụ ở toán học, như: hai nhân với bốn thành tám; nhưng hai nhân với « bốn cộng thêm hai » (2x(4+2)) hoặc hai nhân với « bốn trừ bớt một » (2x(4-1)) thì số thành (le produit) lại đổi khác.

Gia đình không phải là một hiện tượng độc lập trong xã hội (xem bài gia đình với xã hội ở số 393-395), có quan hệ liên lạc với các hiện tượng khác, thì cái lẽ thẳng nói trên không phải không sai suyền và « ca » nào cũng đúng được.

Muốn rõ thực hư, ta nghiệm xem trong thực tế.

Ở dưới chế độ tư tài (propriété privée), kẻ làm cha mẹ đẻ con ra, không phải coi là đứa con chung của thiên hạ, coi con cũng như của, như mẫu ruộng con bò, dưới quyền sở hữu của mình; nên chỉ để bất con đến công ơn sinh dưỡng cho mình, mà không muốn con bỏ mình làm ích lợi cho người khác. Ở đời hạng cha mẹ vị kỷ ấy là chiếm số nhiều; con vừa lợi khỏi lòng, đã sắp sửa đeo đeo vào óc con, những tư tưởng cướp công bòn của. Bề ham lợi cho mình, thì làm hại đến kẻ khác mà có lợi cho mình (Xem tiếp trang 2, cột 4)

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HÀ TỈNH

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

QUẢNG NAM

Cái án tù mù vẫn tù mù

Vụ đạo kiếp tù mù ở làng Hương Lâm, huyện Tiên Phước, vào khoảng tháng 3 Annam năm ngoái, (có đăng báo Tiếng-dân số 302, 303, 304 và 305, đề: «Qua án đưa bắt có phôi nắn»). Trên một năm nay làng đồng và huyện không bắt được một tỷ đình chân tường thực trạng gì, nay lại trở bằng theo những lời khai tố của dân thì cộng-sản đến bắt dạn mấy bữa cơm hàng mấy trăm người, đến lúc họ tới thì lại càng khổ, vậy nên giao cho một số học ở nhiều giáo cho tới nạp trước cho cộng-sản khỏi đến v.v... Nhiều nhà giàu «gan thỏ» góp cho nó kẻ nhiều người lì, rồi nó bỏ tù. Việc ấy dân có làm đơn kêu quan trên, quan có đòi một vị hưu quan trong xã lên hỏi, ông này cũng nhận như thế, mà không rõ sao không thấy xét?

1. - Năm ngoái, nhân phong trào lớn xôn, dân gian rất lấy làm lo sợ, ăn không ngon, ngủ không yên, tên lý-trưởng lấy nhân đó đến các nhà giàu có trong làng nói: «Ngày nọ ngày kia thì cộng-sản đến bắt dạn mấy bữa cơm hàng mấy trăm người, đến lúc họ tới thì lại càng khổ, vậy nên giao cho một số học ở nhiều giáo cho tới nạp trước cho cộng-sản khỏi đến v.v...» Nhiều nhà giàu «gan thỏ» góp cho nó kẻ nhiều người lì, rồi nó bỏ tù. Việc ấy dân có làm đơn kêu quan trên, quan có đòi một vị hưu quan trong xã lên hỏi, ông này cũng nhận như thế, mà không rõ sao không thấy xét?

2. - Năm nay nhà nước có lệnh giảm bớt thuế thân, mỗi người chỉ phải nộp có 25, mà lý-trưởng cứ một mực bắt đóng 3500 không thiếu một xu nào. Số tiền dư thặng đó có chia tay nhau với bọn đốc thu phần thu là tay chum của nó.

3. - Nạn buôn bán rất rối rắm, dân nghèo ở nhà thời không biết làm nghề gì để nuôi vợ con và cha mẹ, tất phải lùa phương cầu thực, vì do mà cái giấy cần cước cũng cái giấy thuế thân trở nên cái «bản mạng» không thể thiếu được. Người nào muốn xin giấy cần cước thì cũng phải tốn với lý trưởng ít ra là 10000, còn thân bài thì 052; đến như giấy «phụ tùng chứng chỉ», mà muốn nó xin đến quan phủ cho thì cũng phải tốn ít nhiều mua được.

Đó là kể một vài chuyện, ngoài ra những chuyện những nhiều lại vật còn nhiều không kể hết được. Một người dân Đồng-môn

QUẢNG TRỊ

Bắt người

Bữa 12 tháng 5 ta có 2 người mặt-trám đó theo một người quê ở Hà-tĩnh đương đi tìm ở sông Thuỷ, Cam-lô, liền bỏ hoàn bất ngay. Hiện nay đã giải giam tại lao Quảng-trị.

Nghe rõ

Một nhà phát minh càng già càng hăng hái: ông Edison

AI cũng nghe tiếng ông Edison là một nhà đại phát minh. Hện nay đã 84 tuổi, sống mỗi ngày làm việc đến 9, 10 giờ. Đối với sự phát minh, hệ được một lý tưởng gì thì ông ta thực hành thí nghiệm, cho đến bữa ăn, người nhà hối giục, ông cũng không ngó đến. Thân già mà tinh thần vẫn mạnh như thường. Mỗi lần công tác, đồng một lúc có đến 5, 6 tư tưởng mới ở trong não kể tiếp đưa ra mà giải quyết, ông ta lấy thế làm thích.

Hiện ông ta đương thí nghiệm dùng chất trong lá cây mà thay cho cao su. Các thực vật mà ông ta đã trải nghiệm, có đến 22.000 thứ, tuy chưa hoàn toàn thành công, song tương lai sao cũng có một ngày thực hiện. Ngoài ra như xe điện có máy tự động cũng đến xe lửa, nổi điên, đều đã dụng cả. Cái nào nhà phát minh, không thấy cái gì là giả, thật là một người lạ.

Sở thông kê người ghiền a-phien ở nước Tàu

Hội Cựu-Độc ở Nam kinh đã điều tra số người ghiền a-phien có 500 vạn con số, dùng thuốc đồ ghiền (鴉片) cũng 500 vạn, nếu bắt mỗi người nộp yên-thuế mỗi năm 20\$00, số thu cũng được hai vạn vạn, đủ cung phần nữa quân phí trong nước.

Cái ngọn đèn loe loe kia, đời biết bao nhiêu là huyết mạt của người. Nước Tàu nay đã có hội cựu-độc mà ở ta lại thấy những tấm bảng công yến khai đăng 公烟同烟 to tướng kia!

Hà-Tây, An-huý, Đức - long, Gia-chiêu, (thuộc đồng Kim - sơn phủ Bình-sơn), đã không dám mà lại thán phủ hơn năm ngoài mỗi tên diện 5,6 hào nữa. Có kêu nài thì họ đỡ ngôn rằng: «theo cộng-sản», thế là lo chạy nạp đủ, không dám nói gì nữa.

Thấy chuyện

Những sách nên xem

1) Pháp nuôi lợn	0\$17
2) Pháp nuôi gà	0.18
3) Pháp nuôi chó	0.18
4) Pháp nuôi tôm	0.12
5) Gia đình giáo dục 1. II mỗi quyển	0.20
6) Công nghiệp ông Pasteur	0.08
7) Giấy và dao	0.10
8) Thế giới sử	1.20
9) Du lịch Trung kỳ	0.10
10) Xã hội luận	0.28
11) Chính trị Trung hoa	0.20
12) Chính trị nước Pháp	0.48
13) Thuyết dân lịch sử	0.40
14) Tôn giáo	0.20
15) Sinh tồn cạnh tranh	0.20

TẠI TIẾNG-DÂN CÓ BÁN

GIÁO-DỤC VỚI HOÀN-CẢNH

(Tiếp theo trang nhét)

Ắt chẳng nề; nhân đó mà thành hư lại xấu, vẫn cứ lưu tị trong xã hội, giáo dục đầu tiên đến thế nào cũng không thể gọi rửa sạch được.

Đấy là chưa kể đến vô số hạng cha mẹ vì sinh kế mà tự mình phải thất giáo lúc còn nhỏ; đến khi có con lại đành chịu bỏ con lều lổng như phận mình xưa. Vì «có thực mới vực được đạo», cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, thì bảo học tập là nghĩa sao được?

b) Học hiệu. - Những con nhà giàu có, dù ăn lên bảy lên tám, mới cho cấp sách đi học. Ở trường biết thêm có thầy có bạn.

Thầy là một người mà trò nhỏ tôn trọng kính vàng. Mỗi lời nói của thầy, mỗi cách cử chỉ của thầy, trò đều chăm chú để ý. Thầy phải là người để làm gương đem đường dẫn lối cho trò; nhưng khuôn nổi, thủ co tay dểm được mấy ông thầy biết chức trách nghĩa vụ? (1) Phần nhiều người cho làm bên học chán quá nhọc. It bồng, không «oi», nếu không «thích»! nhưng vì không thể làm ở đâu khác nên phải làm đó thôi. Cực chẳng đã phải quàng lối mọ phạm vào mình, mà bảo làm trọn chức vụ «cầm cương giáo dục» được sao?

Làm nghề mình không ưa nghề dĩ có hại; huống chi có kẻ không biết trọng nghề, đối với người không thành thực và tự dối mình nữa: Trong lớp thầy giảng giải luận lý đạo đức, nhưng nhiều khi gặp thầy lười quá ở xóm có đầu, hoặc mãi miết trong sòng cờ bạc. Thầy khuyến trò đừng hút thuốc mà miệng thầy lại ngậm «xi gà» luôn. Thầy bảo trò tập đi chửi chửi có dùng xe, mà thầy một bước cũng chồm cuện trên cái xe nhờ người làm sang làm giàu... Những việc nhỏ mọn như vậy, đã đủ trò không tin lời nói với việc làm của thầy, thì những bài thầy giảng, thuyết nhân nghĩa đạo đức của ông có ảnh hưởng gì đến trò nữa!

Trên môi kẻ qua tư cách những kẻ làm thầy, đến phạm vi giáo dục ở các học đường lại là một câu chuyện to hơn! Trong nước chưa thi hành luật cưỡng bách giáo dục, giáo dục không được phổ thông khắp, thì không bị pháp luật hạn chế cũng như bị hạn chế, vì chỉ có con nhà giàu mới theo học được. Còn con nhà nghèo tại học ở đâu, hoặc muốn học nhưng không được học: năm sáu tuổi mặc nhà đuổi gà xua vịt; mười một, mười hai tuổi đã phải lo đến việc kiếm ăn, nhỏ có bán rong, chắt trâu giữ ngựa; đến mười tám đôi mươi, đủ sức gánh vác, thì lại dài dục triêng đồn, nối nghiệp mẹ cha, quanh dơi tới tỵ. Của cả đầu, thì giờ đâu mà ăn học!

Phạm vi giáo dục ở học hiệu đã bị hoàn cảnh kinh tế bóp chẹt lại như vậy, mà thế lệ chương trình còn thêm bó buộc phiền phức: sách vở phải mua đủ pho, thiếu thì không cho học; quần áo phải sắm đủ bộ nóng lạnh, không dùng «mốt» chúng bực chế cười. Học thì nào văn chương, khoa học, sử ký, địa dư... một tuần không biết bao nhiêu môn, nhồi vào óc một mớ như trộn «xa lách», ai tài nào hiểu thấu hết nghĩa lý! Đến khi xếp sách ra đời trong trí nhớ chỉ còn một lớp vàng lơ mơ pha lộn đủ hình đủ sắc. Học như thế không ích gì cho thực dụng và thêm có hại, hại vì phí mất thì giờ mà cái gì cũng không biết đến nơi đến chốn. - Học là cốt để mai sau đem tài học sử đắc ra thực dụng giúp ích cho đồng loại, thì mục đích của sự học mới chính đáng. - Chẳng phải nói oan, học hiệu ngày nay chỉ là nơi đào tạo cho một số ít người đủ sức thi học với cái bằng cấp, để kiếm công làm ăn lương tháng. Như thế ta có thể nghĩ tin ở hoàn cảnh học hiệu hay không?

(Còn nữa)

Ng. T. Th.

1) Không phải mặt sát hết thầy; toàn thể bài này, chỗ nào cũng lấy đại đa số ở hiện tại làm phần tư quan trọng.

XÃ-HỘI-HỌC

Chương thứ 4 (Tiếp theo)

Yếu tố xã hội thành lập và duyên cách ra thế nào?

Xã hội học là một khoa học rất phức tạp, cũng các khoa học khác đều có cái pháp tắc thiên nhiên mà lại là cần có môn trí thức về các việc xã hội. Bởi vậy nên cơ sở các khoa học khác chưa thành lập và quan niệm thông quát xã hội chưa phát hiện ra thì các khoa học cũng không thành lập được: Chánh trị học như A-lợi-Tư đời xưa, Mạnh đức tư, Cựu về thế kỷ trước cùng các nhà lịch sử, kinh tế như Khusar du Tịch, A đơn tư Mạt đều có tư tưởng và khái niệm về xã hội mà đương thời bây giờ, các khoa học chưa hoàn thành nên chưa phát đạt.

Lịch trình học văn phát đạt thế nào

Khanh đặc là lý luận lịch trình học văn phát đạt, chia ra 3 thời kỳ lớn:

Thời kỳ thứ nhất là Thuần học thời đại, cho cái gì trong vũ trụ, đều có thần linh chủ trương, giải thích sự vật trên đời đều dùng thuyết ấy:

Thời kỳ thứ hai là Trừu tượng triết học thời đại, lấy nguyên tắc vô hình mà thay vào thần linh hữu hình, như Trung quốc dùng âm dương ngũ hành mà thuyết minh các sự vật...;

Thời kỳ thứ ba là Thực nghiệm triết học thời đại, dùng quan sát các hiện tượng mà thí nghiệm rõ ràng mà dựng dựng tư tưởng, tức là thời đại ngày nay.

Phàm học vấn mà chưa đạt đến tuổi đại thực nghiệm này thì toàn dựa vào không lý không tưởng mà sinh ra thuyết đã định; kết quả phần nhiều thuộc về tiêu cực. Duy thực nghiệm triết học là tích cực, nên thích hợp với sự lý muốn vật mà ứng dụng trong thực tế xã hội. Những thời đại trải qua ấy, trước sau không đồng, như khoa học nay đến thời đại thứ ba mà khoa học khác lại trễ sau, đại để khoa học nào thuần thì phát đạt sớm, khoa nào phức tạp thì phát đạt chậm. Xã hội học phát đạt ở sau

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN: đương là BƯN BA VẠN DANH TỬ - GIÁ ĐẠC BIẾT: Hạng 101 7\$50 Hạng, thường 6\$50 ở xa xin thêm 0\$50 tiền cước. Nhận mua trước để cọc 1\$00. Đào-duy-Anh, Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ăn trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE (L. SARRAUE)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

VỢ TƯỚNG - GIỚI - THẠCH TỨC LÀ TỔNG-MỸ-LINH SÁP QUA HÀNOI

At không biết tình trạng trí Tướng giới Thạch từ ngày hai phát thành công tại gia sản, giữ các chức chủ tịch chính phủ quốc gia, ngày nay lại do Tướng lại bị vợ và ma quỷ một người vợ mới là nữ sĩ Tổng mỹ Linh.

Tổng mỹ Linh xưa nay nổi tiếng là một gái thanh tú rất xinh và khôn ngoan. Vì thế nên được tin rằng nữ sĩ Tổng mỹ Linh lập từ Thượng Hải qua Hanoi tìm đến tận NHÀ THỜ CHIẾN HUNG mà mua các đồ vàng ngọc châu báu để trang điểm cho người vợ được sinh lại thêm xinh.

Nhưng không biết rằng từ nữ sĩ Tổng mỹ Linh QUỐC TRẠI đã bắt cho nó 60 HANG ĐỊCH không chỉ 1

Trung chính lại cáo

Chè ngon nhất,

Chè ngon nhất.

Hãy mua chè có tiếng ngon nhất mà dùng làm tại sở Plantation SII Pleiku (Annam) một kilo một đồng. Ở xa mua phải chịu thêm tiền cước gửi.

Treo đầu heo, bán thịt...

Dầu Khuyển-Diệp càng nổi tiếng hay, càng tiêu thụ mạnh, lại càng thấy nhiều lối cạnh tranh giả dối lạ lùng:

Đã có mấy hiệu của người ngoại quốc, trước cửa thời treo cái bảng rao dầu Khuyển-Diệp của chúng tôi, mà ai hỏi mua dầu Khuyển-Diệp lại đưa dầu của họ ra mà bán.

Chúng tôi đã có cách đối phó với cái lối cạnh tranh đó mặc lòng, nhưng xin bà con ai nấy cũng nên để ý kéo lăm.

VIEN-DE DONG-HOI

